

REVOLUCIÓ I GUERRA EN XINA¹

Lev Trotski

1938

---

versió catalana feta per Alejo Martínez - alejomp@lycos.es - des de: "Révolution et guerre en Chine", en, *Oeuvres 16*, Grénoble, Institut Léon Trotsky, 1983, pp. 146-160.

D'antuvi, el simple fet que l'autor d'aquest llibre es reclame de l'escola del materialisme històric no és prou per tal de guanyar la nostra aprovació per al seu treball. En les actuals condicions, l'etiqueta marxista ens predisposa a la desconfiança més que no a l'acceptació. Estretament relacionat amb la degeneració de l'estat soviètic, en els darrers quinze anys el marxisme ha sofert una decadència i enviliment sense precedents. D'instrument d'anàlisi i crítica, ha esdevingut en instrument per al panegíric a bon preu. En compte d'analitzar fets, s'ocupa de seleccionar sofismes en interès dels seus clients encimbellats.

En la Revolució xinesa de 1925-1927 la Internacional Comunista exercí un paper importantíssim, que aquest llibre descriu en forma acabada. No obstant, buscaríem en va en la biblioteca de la Internacional Comunista un sol llibre que fes una pintura global de la Revolució xinesa. En el seu lloc, troba hom desenes de treballs "conjunturals" que reflecteixen dòcilment cada ziga-zaga de la política de la Internacional Comunista o, més correctament, de la diplomàcia soviètica a Xina, i subordinen a cada viratge tant els fets com la metodologia general. En contrast amb aquesta literatura, que no pot provocar sinó repugnància mental, el llibre d'Isaacs és una obra científica des del principi a la fi. Es basa en l'estudi consciencios d'una infinitat de fonts originals i material suplementari. Isaacs treballà al llarg de més de tres anys en aquest llibre. Cal agregar que romangué més de cinc anys a Xina com a periodista i observador de la vida en aqueix país.

L'autor del llibre aborda el tema de la revolució com a revolucionari, i no veu cap motiu per a ocultar-ho. Als ulls d'un filisteu el punt de vista revolucionari equival a l'absència d'objectivitat científica. Nosaltres pensem exactament el contrari: únicament un revolucionari (sempre que, per descomptat, estiga equipat amb un mètode científic) és capaç de mostrar la dinàmica objectiva de la revolució. L'aprehensió del pensament en general no és un acte contemplatiu, sinó una activitat. La voluntat és indispensable per a penetrar en els secrets de la naturalesa i la societat. Així com un cirurgià, del bisturí del qual depèn una vida humana, distingeix amb tota atenció els distints teixits d'un òrgan, un revolucionari que encare seriosament la seua tasca ha d'analitzar amb tota

consciència l'estructura de la societat, les seues funcions i reflexos.

Per a comprendre l'actual guerra entre Xina i Japó, cal partir de la Segona Revolució xinesa. En aquests dos casos trobem no sols les mateixes forces socials sinó, freqüentment, els mateixos personatges. És prou amb dir que Chiang Kai-shek és el personatge central del llibre. En el moment d'escriure aquestes línies és difícil predir com i de quina manera acabarà la guerra sino-japonesa. Però el resultat d'aquest conflicte de l'Extrem Orient tindrà, en el millor dels casos, un caràcter provisional. La guerra mundial que s'apropa amb ímpetu incontenible replantejarà el problema xinès junt amb els altres problemes de la dominació colonial car aqueixa serà la tasca de la Segona Guerra Mundial: dividir novament el planeta segons les noves relacions entre les potències imperialistes. L'arena principal de la lluita no serà, per descomptat, aqueixa banyera lil·liputensa que s'anomena Mar Mediterrània, ni tan sols l'Oceà Atlàntic, sinó la conca del Pacífic. L'objecte més important de la pugna serà Xina, on viu la quarta part de la raça humana. El destí de la Unió Soviètica (l'altra gran peça en joc) també quedarà decidit fins a cert punt a l'Extrem Orient. En preparar-se per a aquest xoc de titans, Tòquio està tractant d'assegurar-se el camp de proves més gran que puga assolir en el continent asiàtic. Gran Bretanya i Estats Units tampoc perden el seu temps. Hom pot predir amb certesa, tanmateix (i els que regeixen els destins del món ho reconeixen), que la guerra mundial no dirà l'última paraula: vindrà després una nova sèrie de revolucions que replantejaran no sols les decisions de la guerra, sinó també les condicions de propietat que la provoquen.

Cal confessar que aquesta perspectiva dista de ser idíl·lica, però Clio, la musa de la història, no pertany a la Societat de Dames per la Pau. La vella generació que passà per la guerra de 1914-1918 no acomplí una sola de llurs tasques. Li deixa en herència a la nova generació la càrrega de les guerres i revolucions. Aquests esdeveniments tan importants i tràgics per a la història de la humanitat, sovint han marxat junts, conformaran, sens dubte, el teló de fons de les dècades futures. Només queda esperar que la nova generació, que no pot deslligar-se arbitràriament de les condicions heretades, ja haja après, almenys, a comprendre millor les lleis de la seua època. Per a conèixer la Revolució xinesa de 1925-1927 no trobarà guia millor que aquest llibre.

A despit de la indubtable grandesa del geni anglosaxó, és impossible no comprendre que on menys s'entenen les lleis de la revolució és precisament en els països anglosaxons. L'explicació està, d'una banda, en què l'aparició de la revolució en aqueixos països ocorregué en un passat distant, i suscita entre els "sociòlegs" oficials un somriure condescendent, com si es tractés d'una broma infantil. D'altra banda, el pragmatisme, tan característic del pensament anglosaxó, és el menys indicat per a comprendre les crisis revolucionàries.

La Revolució anglesa del segle XVII, igual que la Revolució francesa del XVIII, tingué la tasca de “racionalitzar” l’estructura de la societat, és a dir, netejar-la d’estalactites i estalagmites feudals i sotmetre-la a les lleis del lliure canvi, que en aqueixa època semblaven les lleis del “sentit comú”. En actuar d’aqueixa manera, la revolució puritana s’abillà de vestidures bíbliques, revelant una incapacitat infantil per a comprendre llur propi significat. La Revolució francesa, que exercí considerable influència sobre el pensament progressista als Estats Units, es guià per les fórmules del racionalisme pur. El sentit comú, que encara té por de si mateix i recorre a la màscara dels profetes bíblics, o el sentit comú secularitzat, que considera la societat producte d’un “contracte” racional, continuen sent fins al dia d’avui les formes fonamentals del pensament filosòfic i sociològic anglosaxó.

No obstant, la vertadera societat històrica no ha estat construïda, com diu Rousseau, sobre un “contracte” racional ni, com segons Bentham, sobre el principi de “el més gran bé”, sinó que s’ha desenvolupat “irracionalment”, sobre la base de contradiccions i antagonismes. Perquè la revolució siga inevitable les contradiccions de classe han de forçar-se fins al punt de màxima tensió. És precisament la necessitat històricament ineluctable de conflicte, que no depèn de la bona ni mala voluntat sinó de les relacions objectives entre les classes, que fa de la revolució, conjuntament amb la guerra, l’expressió més dramàtica de la base “irracional” del procés històric.

“Irracional”, no obstant, no significa arbitrari. Al contrari, en la preparació molecular de la revolució, en el seu ascens i decadència, està allotjada una profunda legitimitat interna, que hom pot aprehendre i, en gran manera, preveure. Més d’una vegada s’ha dit que les revolucions posseeixen una lògica pròpia. Però no és la lògica d’Aristòtil, menys encara la semilògica pragmàtica del “sentit comú”. És la funció més elevada del pensament: la lògica del desenvolupament i les seues contradiccions, és a dir, la dialèctica.

L’obstinació del pragmatisme anglosaxó i la seua hostilitat envers el pensament dialèctic té causes materials. Així com un poeta no pot arribar a la dialèctica a través dels llibres, sense experiència personal, una societat opulenta, desacostumada a les convulsions i habituada al “progrés” ininterromput és incapaç de comprendre la dialèctica de llur propi desenvolupament. Però és obvi que aquest privilegi del món anglosaxó ha quedat en el passat. La història es prepara a donar-los, a Gran Bretanya i als Estats Units, una gran lliçó de dialèctica.

L’autor del llibre assaja de deduir el caràcter de la revolució xinesa no de definicions *a priori* ni d’analogies històriques, sinó de l’estructura vivent de la societat xinesa i de la dinàmica de llurs forces internes. Aquí hi resideix el principal valor metodològic del llibre. El lector hi trobarà no sols un quadro

millor articulat de la marxa dels esdeveniments, sinó també (el que és força més important) aprendrà a comprendre llurs ressorts socials. Únicament sobre aquesta base és possible jutjar correctament els programes polítics i les consignes dels partits en pugna que, si bé no són independents ni, en última anàlisi, factors decisius en el procés, són, de totes maneres, els seus signes més manifestos.

En els seus objectius immediats, la revolució xinesa incompleta és “burgesa”. Però aquest terme, tanmateix, que és usat com un simple eco de les revolucions burgeses del passat, ens ajuda en realitat molt poc. Si hom no vol que l’analogia històrica esdevinga una trampa intel·lectual, cal verificar-la a la llum de l’anàlisi sociològica concreta. Quines són les classes que lluiten en Xina? Quines són les interrelacions d’aqueixes classes? Com i en quin sentit es transformen aqueixes relacions? Quines són les tasques objectives de la revolució xinesa, és a dir, les tasques que dicta el curs del moviment? A coll de qui descansa la solució d’aqueixes tasques? Amb quins mètodes pot hom resoldre-les? El llibre d’Isaacs respon precisament a aqueixos interrogants.

Els països colonials i semicolonials (i per tant endarrerits) que abracen de bon tros la major part de la humanitat, difereixen extraordinàriament entre si en el grau de llur endarreriment. Representen una escala històrica que va del nomadisme i àdhuc el canibalisme fins a la cultura industrial més moderna. Aquesta combinació d’extremes caracteritza en un sentit o en un altre tots els països endarrerits. No obstant, la jerarquia de l’endarreriment, si hom pot emprar semblant terme, està determinada pel pes específic dels elements de barbàrie i cultura en la vida de cada país colonial. L’Àfrica Equatorial està molt lluny darrere Algèria, Paraguai darrere Mèxic, Abissínia darrere l’Índia o Xina. Amb la seua dependència econòmica comuna de la metròpoli imperialista, la dependència política revesteix en alguns casos el caràcter d’esclavitud colonial oberta (Índia, Àfrica Equatorial), mentre que en altres està dissimulada per la ficció de la independència estatal (Xina, Amèrica Llatina).

És en les relacions agràries que l’endarreriment hi troba la seua expressió orgànica més cruel. Cap d’aquests països ha realitzat en la seua menor mesura la revolució democràtica. Les semireformes agràries són absorbides per les relacions de semiservitud, i aquestes es reproduïxen ineluctablement en el terreny de la pobresa i l’opressió. La barbàrie agrària sempre va de la mà amb la manca de camins, l’aïllament de les províncies, el “particularisme” medieval i l’absència de consciència nacional. La tasca més important en tots aqueixos països és extirpar les relacions socials de les restes del feudalisme antic i de les incrustacions del feudalisme modern.

La realització de la revolució agrària és, no obstant, impensable sense la preservació de la dependència front a l’imperialisme estranger, que amb una mà

instaura relacions capitalistes mantenint i ressuscitant, amb l'altra, totes les formes d'esclavitud i servitud. La lluita per la democratització de les relacions socials i la creació de l'Estat nacional passa, així, sense interrupció a l'aixecament obert contra la dominació estrangera.

L'endarreriment històric no implica pas la simple repetició del desenvolupament dels països avançats, Anglaterra o França, amb un retard de dos o tres segles. Engendra una formació social nova "combinada" en què les darreres conquestes de la tècnica i estructura capitalistes s'arrelen en les relacions de la barbàrie feudal o prefeudal, transformant-les i sotmetent-les, creant relacions peculiars entre les classes.

Ni una sola de les etapes de la revolució "burguesa" pot resoldre's en aquests països endarrerits sota la direcció de la burgesia "nacional", puix aquesta apareix d'entrada, amb suport de l'estranger, com a classe estranya o hostil al poble. Cada etapa del seu desenvolupament la lliga més estretament al capital financer estranger del qual n'és, en essència, agent. La petita burgesia de les colònies, la de l'artesanat i el comerç, és la primera en ser víctima de la lluita desigual contra el capital estranger i declina vers la insignificança econòmica, esdevé desclassada i empobrida. No pot ni tenir la idea de fer un rol polític independent. El camperolat, la classe numèricament més gran i atomitzada, endarrerida i oprimida, és capaç d'aixecar-se localment o menar una guerra de guerrilles, però necessita la direcció d'una classe més avançada i centralitzada per tal d'eleva aquesta lluita al nivell de tota la nació. La tasca d'aquesta direcció incumbeix, per la naturalesa de les coses, al proletariat colonial, que, des de llurs primers passos, s'aixeca no sols contra la burgesia estrangera sinó, també, contra llur pròpia burgesia nacional.

D'aquest conglomerat de províncies i tribus lligades totes plegades per la proximitat geogràfica i l'aparell burocràtic, el desenvolupament capitalista a transformat Xina en una aparença d'entitat econòmica. El moviment revolucionari de les masses traduï, per primera vegada, aquesta creixent unitat a la llengua de la consciència nacional. Una nova Xina nasqué en les vagues, aixecaments agraris i expedicions militars de 1925-1927. Mentre que els generals, lligats a la burgesia pròpia i a la burgesia estrangera, només podien que fer miques el país, els obrers xinesos esdevingueren en portaestendards de l'irresistible necessitat d'unitat nacional. Aquest moviment presenta una analogia incontestable amb la lluita del Tercer Estat francès contra el particularisme, o amb la lluita ulterior dels alemanys o italians a favor de la unificació nacional. Però, per contra dels països primigenis del capitalisme, on el problema de la realització de la unitat nacional incumbí la petita burgesia, parcialment sota la direcció de la burgesia i àdhuc dels grans terratinents (Prússia!), en Xina fou el proletariat que aparegué com a força motriu principal i dirigent potencial del moviment. Però, precisament d'aqueixa manera, el

proletariat confrontà la burgesia al perill que la direcció de la pàtria unificada no restés a llurs mans. En tota la història, el patriotisme ha estat indissolublement lligat al poder i a la propietat. Cada vegada que ha sorgit un perill, la classe dominant mai no ha vacil·lat en desmembrar el país si li calia per tal de preservar llur domini d'una part del mateix. No és, doncs, gens sorprenent que la burgesia xinesa, encarnada per Chiang Kai-shek, haja girat, en 1927, llurs armes contra el proletariat, portaestandard de la unitat nacional. L'exposició i explicació d'aquest tombant, que ocupa el centre del llibre d'Isaacs, forneixen la clau de la comprensió dels problemes fonamentals de la Revolució xinesa i de la guerra sino-japonesa actual.

L'anomenada burgesia "nacional" tolera totes les formes de degradació nacional sempre que confie en mantenir llur existència privilegiada. Però quan el capital estranger es disposa a assumir la dominació, sense compartir-la, de tota la riquesa del país, la burgesia colonial es veu obligada a recordar les seues obligacions "nacionals". Sota la pressió de les masses pot, inclús, arribar a veure's llençada a una guerra. Però serà una guerra menada contra una de les potències imperialistes, una de les menys disposades a negociar, amb l'esperança de passar al servei d'una altra potència més magnànima. Chiang Kai-shek lluita contra els invasors japonesos només dins dels límits que li imposen llurs patrons britànics o ianquis. Només la classe que no té res a perdre, excepte llurs cadenes, pot menar la guerra contra l'imperialisme i a favor de l'emancipació nacional fins a la fi.

Els punts de vista desenrotllats més amunt sobre el caràcter especial de les revolucions "burgeses" en països històricament endarrerits no són, de cap manera, producte únicament de l'anàlisi teòrica. Abans de la segona Revolució xinesa (1925-1927) havien estat sotmeses ja a una grandiosa prova històrica. L'experiència de les tres revolucions russes (1905, febrer i octubre de 1917) no posseeix menys significat per al segle XX que la Revolució Francesa per al segle XIX. Per a comprendre els destins de la Xina moderna, el lector ha de tenir davant dels seus ulls la lluita de les concepcions en el moviment revolucionari rus, puix que aqueixes concepcions exerciren, i exerceixen, una influència directa i, a més a més, profunda sobre la política del proletariat xinès i una influència indirecta sobre la política de la burgesia xinesa.

Fou, precisament, a causa del seu endarreriment històric que la Rússia tsarista esdevingué l'únic país europeu on el marxisme com a doctrina i la socialdemocràcia com partit atenyeren un potent desenvolupament abans de la revolució burgesa. Fou del tot natural que en Rússia, el problema de la correlació entre la lluita per la democràcia i la lluita pel socialisme, o entre la revolució burgesa i la socialista, fos sotmès a l'anàlisi teòrica. El primer en plantejar aquest problema en els primers anys vuitanta del segle anterior fou el fundador de la socialdemocràcia russa, Plekhanov. En la lluita contra

l'anomenat populisme (narodnikisme), una variació del socialisme utòpic, Plekhanov demostrà que no hi havia cap raó per a esperar que Rússia coneixeria un camí particular de desenvolupament, que, al igual que les nacions "profanes", hauria de travessar l'etapa capitalista i adquirir, al llarg d'aquesta ruta, el règim de democràcia burgesa indispensable per a la lluita ulterior del proletariat pel socialisme. Plekhanov no sols separà la revolució burgesa com a tasca distinta de la revolució socialista (que relegà al futur indefinit) sinó que indicà diferents combinacions de forces. La revolució burgesa hauria de ser realitzada pel proletariat en aliança amb la burgesia liberal i, així, obriria el camí al progrés capitalista; després d'unes quantes dècades i un nivell de desenvolupament capitalista superior, el proletariat realitzaria la revolució socialista en lluita directa contra la burgesia.

Lenin (no tot seguit, ben segur) revisà aquesta doctrina. A principis d'aquest segle plantejà, amb molta més força i coherència que Plekhanov, que el problema agrari era el problema central de la revolució burgesa a Rússia. Amb d'això arribà a la conclusió que la burgesia liberal era hostil a l'expropiació de la gran propietat terratinent i per aqueixa raó cercaria un acord amb la monarquia, en base a una constitució del model prussià. A la idea de Plekhanov d'aliança entre el proletariat i la burgesia liberal, Lenin n'oposà la concepció de l'aliança entre el proletariat i els camperols. L'objectiu de la col·laboració revolucionària d'ambdues classes seria (proclamà Lenin) la instauració de la "dictadura democràticoburguesa del proletariat i els camperols", com a única manera d'alliberar l'imperi tsarista de les deixalles de la seua policia feudal, de crear un sistema de camperols lliures i d'obrir el camí al desenvolupament del capitalisme conforme al model nord-americà. La fórmula de Lenin significà un tremend salt cap endavant respecte de la de Plekhanov, en plantejar correctament la tasca central de la revolució, la transformació democràtica de les relacions agràries, i assenyalar, amb igual encert, l'única combinació de forces de classe realista capaç de realitzar aqueixa tasca. Però fins a 1917 el pensament del propi Lenin romangué lligat al concepte tradicional de la revolució "burguesa". Igual que Plekhanov, Lenin partia de la premissa que seria únicament després de "l'acabament de la revolució democràticoburguesa" que es posarien a l'ordre del dia les tasques de la revolució socialista. Lenin, tanmateix, contràriament a la llegenda fabricada posteriorment pels epígons, considerava que després de l'acabament d'aqueixa transformació democràtica el camperolat, com tal, no podria romandre aliat al proletariat. Lenin basava les seues esperances socialistes en els obrers agrícoles i en els camperols semiproletaritzats obligats a vendre llur força de treball.

El punt dèbil de la concepció de Lenin era la seua idea, contradictòria per si mateixa, de la "dictadura democràticoburguesa del proletariat i els camperols". Un bloc polític de dues classes els interessos de les quals no coincideixen sinó parcialment exclou la dictadura. El mateix Lenin subratllà la limitació

fonamental de la “dictadura del proletariat i els camperols” en qualificar-la obertament de “*burgesa*”. Amb això volia dir que, per tal de mantenir la seua aliança amb els camperols, el proletariat hauria de renunciar, en la revolució venidora, al plantejament directe de les tasques socialistes. Però això significaria, per a ser precisos, que el proletariat hauria de renunciar a la dictadura. En aqueix cas, en quines mans es concentraria el poder revolucionari? A les mans dels camperols? Aquesta classe, però, és la menys capaç de tal paper.

Lenin deixà aquests interrogants sense resposta fins a les seues famoses Tesis del 4 d'abril de 1917. Fins ací no trencà per primera vegada amb la concepció tradicional de la revolució “burgesa” i amb la fórmula “dictadura democràticoburguesa del proletariat i els camperols”. Declarà que la lluita per la dictadura del proletariat constituïa l'única forma de portar la revolució agrària fins a la fi i d'assegurar la llibertat de les nacionalitats oprimides. No obstant, el règim de la dictadura proletària, per la seua pròpia naturalesa, no podia quedar en el marc de la propietat burgesa. El domini del proletariat posava automàticament a l'ordre del dia la revolució socialista que, en aquest cas, no quedava separada de la revolució democràtica per una etapa històrica sinó que estava lligada a la mateixa o, més precisament, n'era el desenvolupament orgànic. El ritme de transformació socialista de la societat i els límits que aconseguiria en el futur pròxim dependrien de condicions internes però també de condicions externes. La Revolució Russa era una anella de la cadena de la revolució internacional. Tal era en línies generals, l'essència del concepte de revolució permanent (ininterrompuda). Fou precisament aquesta concepció la que assegurà la victòria del proletariat a l'octubre.

Però tal és la ironia de la història: no sols és que l'experiència de la Revolució Russa no ajudà el proletariat xinès sinó que, per contra, sota la seua forma reaccionària i distorsionada, esdevingué en un dels principals obstacles en el seu camí. La Comintern dels epígons començà per canonitzar per a tot Orient la fórmula de “dictadura democràtica del proletariat i els camperols” que Lenin, a la llum de l'experiència històrica, havia reconegut sense valor. Com sempre succeeix en la història, una fórmula perimida serví per a encobrir un contingut històric oposat a aquell a què havia servit en el seu moment. La Comintern reemplaçà l'aliança de masses plebea, revolucionària, d'obriers i camperols, segellada en soviets lliurement elegits com a organismes directes per a l'acció, pel bloc burocràtic entre cúpules partidàries. El dret de representar el camperols en aquest bloc fou atorgat inesperadament al Guomindang, partit netament burgès, interessat vitalment a mantenir no sols la propietat capitalista dels mitjans de producció, sinó també la de la terra. L'aliança d'obriers i camperols fou ampliada per tal de constituir el “bloc de les quatre classes”: obrers, camperols, petita burgesia urbana i l'anomenada burgesia “nacional”. Amb d'altres paraules, la Comintern prengué una fórmula rebutjada per Lenin per a

obrir el camí a la política de Plekhanov, a més en forma encoberta i, pitjor encara, molt més danyosa.

Per a justificar la subordinació política del proletariat a la burgesia, els teòrics de la Comintern (Stalin, Bukharin) plantejaren el fet de l'opressió imperialista que suposadament impulsava "totes les forces progressistes del país" a formar una aliança. Però aquest fou en el seu moment l'argument, precisament, dels menxevics russos amb l'excepció que ells en comptes de l'imperialisme posaven el tsarisme. En realitat, el sotmetiment del Partit Comunista xinès al Guomindang significà la seua ruptura amb el moviment de masses i una traïció directa als seus interessos històrics. D'aquesta manera es preparà la catàstrofe de la segona Revolució xinesa davall la direcció directa de Moscou.

Per a molts filisteus de la política que, en aquest domini, tenen inclinació a substituir l'anàlisi científica pels parers del "sentit comú", la controvèrsia entre els marxistes russos sobre el caràcter de la revolució i la dinàmica de les seues forces de classe semblava escolàstica pura. L'experiència històrica revelà, tanmateix, el significat profundament vital de les "fórmules doctrinàries" del marxisme rus. Els que fins ara no ho han comprés poden aprendre molt del llibre d'Isaacs. La política de la Internacional Comunista en Xina demostra què li hauria ocorregut a la Revolució Russa si els bolxevics no haguessen desplaçat a temps als menxevics i socialistes-revolucionaris. En Xina es confirmà una vegada més la concepció de la revolució permanent, no per una victòria sinó per una catàstrofe.

Seria inacceptable d'identificar Rússia i Xina. Amb tots els trets comuns importants, llurs diferències són massa evidents. Però no és difícil adonar-se que aqueixes diferències no debiliten sinó que enforteixen les conclusions fonamentals del bolxevisme. En cert sentit la Rússia tsarista també era un país colonial, cosa que es reflectia en el paper predominant del capital estranger. Però la burgesia russa gaudia dels beneficis d'una independència força major de l'imperialisme estranger que no la xinesa. Rússia era un país imperialista. Amb tota la seua mesquinesa, el liberalisme rus tenia una tradició molt més seriosa i una base de suport molt més àmplia que el xinès. A l'esquerra dels liberals s'hi bellugaven poderosos partits petit burgesos, revolucionaris o semirevolucionaris en relació al tsarisme. El partit dels socialistes-revolucionaris havia reeixit en trobar un suport considerable en els camperols, sobretot en llurs estrats superiors. El Partit Socialdemòcrata (Menxevic) arrossegava darrere d'ell àmplies capes de la petita burgesia urbana i de l'aristocràcia obrera. Foren precisament aqueixos tres partits (els liberals, els socialistes-revolucionaris i els menxevics) els que durant molt de temps prepararen, i en 1917 la formaren, una coalició, que hom encara no anomenava Front Popular, però ja posseïa totes les seues característiques. Els bolxevics, per contra, ja en vespres de la revolució de 1905, adoptaren una posició intransigent respecte de la burgesia liberal. Només

aquesta política, que assolí la seua màxima expressió en el “derrotisme” de 1914-17, permeté al Partit Bolxevic conquistar el poder.

Les diferències entre Xina i Rússia (la dependència incomparablement major de la burgesia xinesa respecte del capital estranger, l'absència de tradicions revolucionàries independents al si de la petita burgesia, la gravitació massiva d'obres i camperols cap a la bandera de la Comintern) exigien una política encara més intransigent (si fos possible) que a Rússia. No obstant, la secció xinesa de la Comintern, seguint les ordres de Moscou, renuncià al marxisme, adoptà l'escolasticisme reaccionari dels “principis de Sun Yazen” i entrà a formar part dels rengles del Guomindang, sotmetent-se a la seua disciplina. Amb d'altres paraules, anà molt més lluny en la via del sotmetiment a la burgesia del que ho havien fet els menxevics o socialistes-revolucionaris russos. És la mateixa fatal política la que avui en dia es repeteix en les condicions de la guerra amb Japó.

¿Com és possible que la burocràcia sorgida de la Revolució d'Octubre aplique en Xina, igual que en la resta del món, mètodes fonamentalment oposats als del bolxevisme? Seria massa superficial respondre a l'interrogant amb referències a la incapacitat o ignorància de tal o qual individu. El quid de la qüestió és: junt amb les seues noves condicions d'existència, la burocràcia adquirí nous mètodes de pensament. El Partit Bolxevic dirigí les masses, la burocràcia començà a donar-les ordres. Els bolxevics accediren a la direcció expressant correctament els interessos de les masses. La burocràcia es veié obligada a recórrer a les ordres per tal de salvaguardar llurs interessos contra els de les masses. El mètode de donar ordres s'estengué naturalment també a la Comintern. Els dirigents moscovites començaren a creure seriosament que podien obligar la burgesia xinesa a desplaçar-se cap a l'esquerra dels seus interessos, i els obrers i camperols xinesos cap a la dreta dels seus, segons les diagonals traçades pel Kremlin. No obstant, l'essència mateixa de la revolució és que tant els explotats com els explotadors revesteixen els seus interessos de l'expressió més extrema. Si les classes hostils es desplaçaren en diagonals, no hauria cap necessitat de guerra civil. Armada amb l'autoritat de la Revolució d'Octubre i de la Internacional Comunista, per no mencionar els recursos financers inesgotables, la burocràcia transformà el jove Partit Comunista Xinès de força motriu en fre, en el moment més important de la revolució. A diferència d'Alemanya i Àustria, on la burocràcia podia traspasar part de la responsabilitat per la derrota a la socialdemocràcia, en Xina no hi havia socialdemocràcia. La Comintern tenia el monopoli per arruïnar la Revolució xinesa.

L'actual dominació que exerceix el Guomindang sobre una part considerable del territori xinès no hauria estat possible sense el poderós moviment nacional revolucionari de les masses de 1925-1927. L'aixafament d'aquest moviment

d'una banda concentrà el poder en mans de Chiang Kai-shek i, per l'altra banda, condemnà Chiang Kai-shek a prendre semimesures en la lluita contra l'imperialisme. La comprensió del curs de la revolució xinesa adquireix així una importància directa per a la comprensió del curs de la guerra sino-japonesa. Aquest treball històric adquireix, així, la significació política més *actual*.

La guerra i la revolució es trobaran entrelaçats en el futur més pròxim de la història de Xina. L'objectiu de Japó de reduir a l'esclavitud, per a sempre o almenys per a molt de temps, un país gegantí dominant els seus centres estratègics, es caracteritza no sols per l'avidesa, sinó també per la seua estupidesa. Japó ha arribat massa tard. Esgarrat per llurs contradiccions internes, l'imperi de Mikado no pot reproduir l'ascens de Gran Bretanya. D'altra banda, Xina ha avançat força més enllà que l'Índia dels segles XVII i XVIII. Els vells països colonials entaulen avui les seues guerres per la independència amb èxit creixent. En aquesta situació històrica, encara que la guerra de l'Extrem Orient culminés en la victòria de Japó, i encara que el vencedor escapés a la catàstrofe interna per alguns anys (ni una cosa ni l'altra estan garantides) el domini de Japó sobre Xina duraria molt poc, potser els pocs anys que calgueren per a donar-li un nou impuls a la vida econòmica xinesa i mobilitzar les seues masses treballadores una vegada més.

Els grans trusts i konzerns japonesos ja van a la saga de l'exèrcit per a repartir-se un botí encara mal assegurat. El govern de Tòquio tracta de regular les ganances de les camarilles financeres que voldrien destrossar el nord de Xina. Si Japó assolís conservar les posicions conquistades durant uns deu anys, açò significaria, sobretot, la industrialització intensiva del nord de Xina per a servir els interessos militars de l'imperialisme japonès. Nous ferrocarrils, mines, fàbriques, empreses mineres i metal·lúrgiques i plantacions cotoneres sorgirien ràpidament. La polarització de la nació xinesa rebria un impuls febril. Nous centenars de mils i milions de proletaris xinesos es mobilitzarien en el menor temps possible. D'altra banda, la burgesia xinesa cauria, cada vegada més, en una dependència del capital japonès. Seria encara menys capaç que en el passat de posar-se al capdavant d'una guerra nacional, menys encara d'una revolució nacional. Davant de l'agressor estranger sorgiria el proletariat xinès, numèricament més fort, socialment enfortit, políticament madur, destinat a dirigir l'aldea xinesa. L'odi envers l'esclavitzador estranger és un poderós ciment revolucionari. La nova revolució nacional estarà, cal pensar, a l'ordre del dia en vida de la generació actual. Per a resoldre les seues tasques, l'avantguarda del proletariat xinès ha d'assimilar profundament les lliçons de les Revolució xinesa. El llibre d'Isaacs és una ferramenta irremplaçable per a això. Només queda esperar que aquest llibre siga traduït al xinès i a d'altres llengües estrangeres.

---

¹ Nota de l'edició francesa. “Prefaci (T 4262-I) traduït de l'anglès, del llibre de H. R. Isaacs, *The Tregedy of the Chinese Revolution* (La Tragèdia de la revolució xinesa), amb el permís de la Houghton Library. H. R. Isaacs suprimí el prefaci de Trotski en les reedicions d'aquest llibre esdevingut un ‘best-seller’ (Per a la història d'aquest llibre hom pot veure l'article de Paul Collin que n'ha estudiat els canvis a través les seues reedicions per al *Cahier Léon Trotsky* nº 15). El prefaci de Trotski està datat el 5 de gener, inclús en el catàleg de Harvard. La correspondència demostra que ho és en realitat el 5 de febrer i nosaltres l'hem col·locat ací al seu vertader lloc cronològic.”